

ВОЛОДИМИР СЛИВКА: ПЕДАГОГ, НАУКОВЕЦЬ, ЛЮДИНА

М. ВЕГЕЦЬ, В. ЛАЗУР, О. СЛИВКА, І. СТУДЕНЯК

ПАМ'ЯТІ РЕКТОРА

21 квітня 2005 року минуло 62 роки з дня народження Володимира Юлійовича Сливки – видатного українського вченого, з ім'ям якого пов'язана ціла епоха в становленні та розвитку науки і освіти нашого краю. Уся наукова та педагогічна діяльність двічі лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, академіка АН Вищої школи, Заслуженого діяча науки і техніки України, д-ра фіз.-мат. наук, професора В.Ю. Сливки тісно пов'язана з Ужгородським університетом, де він, починаючи з 1960 року, пройшов творчий шлях від студента до ректора вузу. Виняткова обдарованість, науковий авторитет, відданість науці і величезна працездатність, нарешті, своєрідність і яскравість особистості були причиною його великої популярності серед широких кіл передової української інтелігенції і відіграли істотну роль у формуванні й вихованні наукового світогляду кількох поколінь науковців і педагогів.

Володимир Сливка прожив надзвичайно цікаве, насичене яскравими і драматичними подіями життя. Де ж початок його незвичайної долі, його успіху? В таланті, яким обдарувала його природа? В його науковій сміливості та одержимості? У організаторських здібностях? – Безперечно, все це відіграло свою роль у формуванні особистості В. Ю. Сливки. Але головні риси характеру і спрямованість майбутніх життєвих настанов виникають і формуються в тому оточенні, де людина народилася і зростала. Тут джерело неповторної самотності В.Ю.Сливки, шляхетності та цільності його натури, його скромності, доброти й сердечності, його демократизму і справжнього патріотизму.

Народився Володимир Сливка 21 квітня 1943 року в невеличкому гірському закарпатському селі Котельниця, що на Воловеччині. Після закінчення семирічної школи в с.Тишово Воловецького району вступив до Виноградівського політехнічного технікуму, де здобув спеціальність техника-електрика електричних станцій, підстанцій та мереж.

З 1960 до 1965 року навчався на фізико-математичному факультеті Ужгородського державного університету. Наукову діяльність розпочав під керівництвом завідувача кафедри фізики напівпровідників проф. Д.В.Чепура, ще будучи студентом. З тих пір тісне наукове спілкування та спільна праця зі своїм вчителем справили глибокий вплив на подальшу наукову діяльність В.Ю. Сливки, який, по суті, визначив стиль його роботи – вибір найбільш фундаментальних, ключових проблем для дослідження. Вчений ступінь кандидата фізико-математичних наук здобув у 1970 році після успішного захисту в Чернівецькому університеті дисертації "Оптичні властивості і зонна структура кристалів типу SbSJ".

15 грудня 1968 року випускник аспірантури В.Ю. Сливка зарахований на посаду асистента кафедри фізики напівпровідників, а 21 лютого 1970 стає старшим викладачем цієї ж кафедри. З 14 березня 1972 року працює доцентом кафедри фізики напівпровідників, а затверджений у цьому вченому званні 1 квітня 1974 року.

14 вересня 1973 року В.Ю. Сливка обраний завідувачем Проблемною лабораторією синтезу і комплексних досліджень властивостей нових напівпровідникових речовин складного складу. В цій лабораторії за відносно короткий термін розвинув новий науковий напрям, результати досліджень з якого визначили зміст докторської дисертації "Коливні спектри і анізотропія міжатомної

взаємодії складних халькогенідів і халькогалогенідів", захищеної ним у 1982 році на засіданні вченої ради Інституту напівпровідників АН України (м. Київ).

У жовтні 1983 року, після смерті свого вчителя Д.В. Чепура, Володимир Юлійович очолив у сорокарічному віці кафедру фізики напівпровідників. Вона стала найбільшою кафедрою не лише фізичного факультету, але й усього університету. У керівництві кафедрою йому був притаманний той же стиль чіткості, прозорості і точності, що і його вчителю: нічого зайвого, всі питання розв'язуються швидко і оперативно, всі документи вкрай лаконічні. Продуктивно працювала аспірантура, поглиблювалися зв'язки з провідними науковими центрами країни, значно розширилася та зміцніла матеріальна база кафедри. Під керівництвом проф. В.Ю. Сливки на фізичному факультеті розгорнулися фундаментальні дослідження в галузі фізики і технології халько-, гало-, халькогалогенідних кристалічних та склоподібних матеріалів. Дослідження широкого класу нових сполук дозволило встановити взаємозв'язок між структурними особливостями та спектрами елементарних збуджень різної природи, що лягло в основу багатьох прикладних розробок.

Успіх зміцнив репутацію молодого вченого, і 10 квітня 1986 року його було призначено проректором з наукової роботи, а з 13 квітня 1988 року і до останніх днів свого життя працює ректором Ужгородського університету. Цей період був у житті В.Ю. Сливки дуже напруженим. Займаючи відповідальну посаду ректора, він і далі багато уваги приділяє розвитку наукових досліджень на факультеті. Навіть побіжний огляд наукових праць Володимира Юлійовича на протязі 90-х років свідчить як про широту його наукових інтересів, так і про інтенсивність його діяльності. Оцінюючи її, слід мати на увазі, що в ці роки дуже багато часу займала його адміністративна та громадська діяльність, об'єм якої постійно збільшувався. Характерною особливістю його творчості було те, що до кожної справи, за яку він брався, відносився серйозно та з повною віддачею.

Успішний розвиток наукових досліджень на кафедрі фізики напівпровідників, формування наукової школи з міжнародним визнанням зумовили утворення у 1992 році на базі Проблемної лабораторії Науково-дослідного інституту фізики і хімії твердого тіла. Ініціатива його створення, розробка основних напрямів наукової діяльності належить професору В.Ю. Сливці. Директором новоствореного інституту став вихованець кафедри фізики напівпровідників професор Ю.М. Височанський.

У такому складному конгломераті адміністративних, наукових і організаційних навантажень Володимиру Юлійовичу допомагала його неймовірна ерудиція, титанічна працездатність, стратегічне мислення. За порівняно малий проміжок часу йому вдалося створити Ужгородську наукову школу з фізики та технології напівпровідників, яка нині продовжує його справу, втілюючи в реальні розробки успадковані від нього наукові ідеї. Серед тих, хто зростав під його науковим керівництвом – п'ять докторів та 15 кандидатів наук. Він автор понад 250 наукових праць, 5 монографій, багатьох авторських свідоцтв на винаходи, організатор наукових форумів самого високого рангу. Він був членом Ради Західного наукового центру НАН України та редколегій провідних наукових журналів, головою спеціалізованої ради по захисту кандидатських дисертацій.

Талант, енергію, знання і організаторський хист В.Ю. Сливка спрямував на розвиток регіональної освіти і науки, виховання студентської молоді, відкриття нових спеціальностей та факультетів, зміцнення матеріально-технічної бази університету.

24 травня 2004 року В.Ю. Сливка при загадкових обставинах відійшов на вічний спокій. Усі, хто знав Володимира Юлійовича, завжди пам'ятатимуть його як людину високої культури, чесну і принципову, справжнього інтелігента, який багато зробив для блага нашої держави.